

Hårderups posten

Nr 36 — November 2006
30 kr.

Rut Ehrlow ger läsarna en rapport med
utgångspunkt från täppan
vid stugan på Starraps ora.

RAPPORT FRÅN TÄPPAN VI

Av Rut Ehrlow
Starrarps ora

Detta skrivs på Tacksägelsedagen. Just tacksamhet är den känsla som fyller en, bland annat över att täppan fått blomstra, ännu en sommar. Den finns där som en trygg hållpunkt, när det larmar och brusar i världen utanför, med sin helande och läkande inverkan.

Kyrkan

En annan trygghet i tillvaron är kyrkan, dvs kyrkorna i Fränninge och Vollsjö, ur vårt perspektiv. Visserligen har vi besökt dem tidigare somrar men kanske just den gångna sommaren har vidgat vårt perspektiv, så att vi mera helhjärtat tagit del i det som kyrkan gett, nämligen konserter och musik av skilda slag utöver de söndagliga gudstjänsterna. Att en solig söndagsmorgon vandra fram mellan kyrkogårdens vackert skötta buxbomshäckar och gravar ger åtminstone mig en stark känsla av högtid. "Kyrkan mitt i byn" är ett gammalt uttryck. Det passar fint in på landsbygdskyrkorna. Sedan vill jag nog lägga en djupare innebörd i uttrycket: Kyrkan finns i mitten, i centrum. I mitt liv och säkert i många andras också.

Ny gröda

Och i täppan ligger jorden, redo att brukas. Att åter få ta i tu med "vårbruket" är stort! Jorden är på ett vis förutsättningen med livet. Nog hör det till en sann odlares "måsten" att pröva nytt! Den här våren blev det jordärtskockor. Två knölar stoppades i jorden, med betryggande avstånd från andra grönsaker, var Weibulls rekommendation. Och det blev kolossala "trääd" nästan 2 meter höga! Men, men, resultatet blev inte på långa vägar det förväntade – cirka ett halvt kilo knölar av det ena "trädet". Det andra får fortsätta växa ännu en tid. Vad gjorde vi för fel? Nästa år ska det nog till mera gödsel, kanske. Dock, skörden var tillräcklig för den allra läckraste soppa.

Recept för 4 personer:

- 500 gr jordärtskockor
- 3 potatisar
- 2 vitlöksklyftor
- 1 msk smör
- 1½ dl vitt vin
- ½ liter vatten
- 2 hönsbuljongtärningar
- 3 dl vispgrädde (om samvetet tillåter- det finns magra alternativ!)
- salt, svartpeppar
- några timjankvistar till garnering eller annan krydda efter säsong och smak.

Skala skockor och potatis, skär i bitar och finhacka vitlöken. Fräs med smör i tjockbottnad kastrull.

Häll över vinet och låt det koka ihop en minut. Tillsätt vatten och buljongtärningar, rör om och låt koka i 15 minuter tills allt är mjukt.

Mixa soppan i matberedare eller med mixerstav, rör i grädden och avsmaka med salt och peppar. Värm! Garnera med timjan och ett par varv med svarpeppar.

Förra sommarens försök att få purjolök med långa vita halsar med hjälp av toarullar föll väl ut. För att var säkra på försökets tillförlitlighet har vi även i år gjort på samma sätt: större delen av purjolöken har fått växa upp i rullarna, medan en mindre del varit utan, den s.k. kontrollgruppen.

Ingen tvekan: de med toarullarna växer sig högre och ger mer mat.

Fåglarnas autostrada

Författaren Hjalmar Gullberg, som tillbringade många somrar på Falsterbonäset och i åtskilliga poem besjungit fåglar och deras tillvaro, gjorde stor poesi av det faktum att flyttfåglarna passerade ovanför hans, som han säger, rastställe:

Ty över mitt huvud är byggd en autostrada,
en resväg till södern, den äldsta i det blå.

De här raderna har dykt upp i minnet, när jag iakttagit fåglarnas färd. Ibland ser man flyttfågelsträck i Starrarps Ora, häromdagen exempelvis en flock trumpetande tranor. Och sedan är det lätt att med lite fantasi och riklig fågelsång ta till sig poetens ord:

Jag bor under vägen som går till paradiset.
O, leva i ett vingbrus och dö i en sång!

Naturen är oföränderlig, förefaller det, och fåglarnas färder följer regelbundna mönster, däri ligger en trygghet, när människan grunnar över sin stund på jorden.

HEMVÄNDAREDAGEN I FRENNINGE

Marianne Olsson Friberg
Löddeköpinge

Söndagen den 10 september hade jag glädjen att bevista hemvändaredagen, dels i Frenninge kyrka och dels på Ågården. Även Nils Månssons skola stod öppen för intresserade f.d. elever. Uppslutningen i kyrkan fyllde långskeppet och intresserade blickar korsade mittgången i akt och mening att klara ut vem som var vem.

En engagerad och tankeväckande predikan hölls av Erica Lillö. Assisterade gjorde Jonas Gehlin. Tack till Er båda.

På Ågården undfagnades vi rikligt med uppdukad lunch-tårt-kaffebord. Tyvärr kom inte så många hemvändare som arrangörerna räknat med, men vi som var där uppskattade sammankomsten och gjorde vårt bästa för att länsa faten, vilket jag anser att vi lyckade väl med. Salen surrade av prat och skratt. Det blev många "minns du" och "hur minns du".

Extra roligt var det att Bertil Persson berättade så många intressanta ting om Hårderup. Vem kunde tro att det i Hårderup funnits så mycket som är värt att återupptäcka och få veta. Men socknen är stor – i Frenninge har vi ännu inte någon som lika engagerat forskar i historien och håller den levande. Vem vet – det kanske kommer – men vi förstår också vilket arbete – vilken möda – vilket intresse det ska till, för att hålla igång det som Bertil gör i Hårderup.

Ibland gör jag den reflektionen när jag varit på diverse "tillställningar" och pratat med människor – härstammar alla människor från Frenninge socken eller Färs härad, eftersom det nästan alltid visar sig att de har någon anknytning till orten.

Jag kan inte låta bli att berätta vad jag hörde på en hemvändaredag i Eket/Örkelljunga. Det är min mans hemort, därav vårt deltagande. Ute vid bilarna stod två herrar i sina bästa år, 60-årsåldern och pratade. Den ene sa: "men Levi trivs du inte här eftersom du verkar så missmodig?"

Nej, sa den tillfrågade: "jag blir på så himla dåligt humör när jag ser hur de förr så söta tösarna ser ut, gråhårade o me rynkiga halsar".

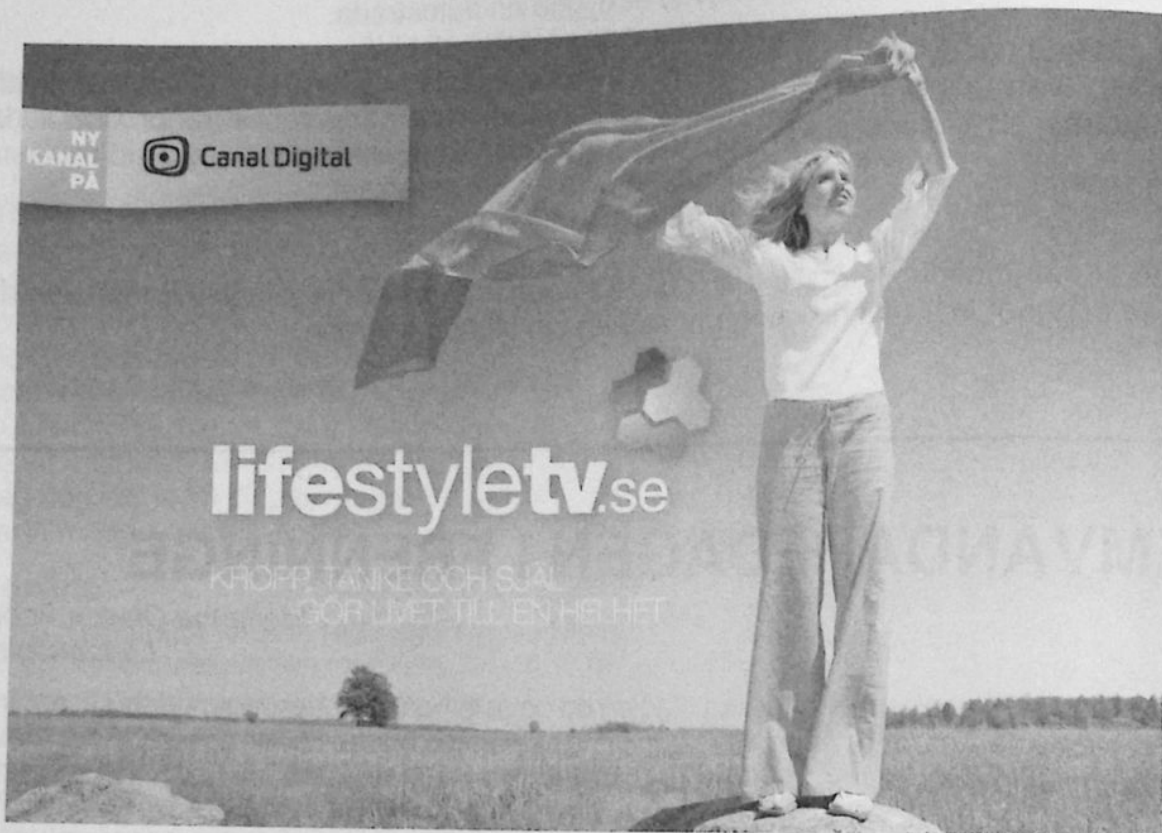
Först blev jag förstummad och tänkte "ser han sig aldrig i spegeln i rätt belysning", men sedan tyckte jag att det var skrattretande.

Förhoppningsvis förtrötts inte Kyrkorådet, som arrangerat träffen, utan låter den återkomma. Noterbart är att det i princip är mogna människor som kommer till hemvändaredagen. Det är först på äldre dagar som man ger sig tid att delta och upptäcker att rötterna betyder en hel del.

Varmt tack till Er som gjorde denna dagen möjlig.

TV- SÄNDNINGARNA NU IGÅNG

Av Bertil Persson
Starrarp

Nu är TV-kanalen vid Starrarp igång. Kanalen heter **LifeStyleTV** (Livs Stils TV). Man sänder program dygnet runt.

Det är både egna program och program gjorda av framförallt norska och amerikanska produktionsbolag som nu fyller dygnets alla timmar.

Just i dagarna ska den egna inspelningsstudio stå klar och invigas. Det första programmet som ska spelas in här i den nya studio är ett vegetariskt matlagningsprogram. Kort därefter spelas här in en serie intervjuer där representanter för ADRA, d.v.s. adventistsamfundets hjälporganisation, berättar om deras hjälparbete runt om i världen och då speciellt i samband med tsunamikatastrofen.

Jodå, det låter kanske otroligt, men vår bygd har fått ett TV-hus. Ja utåt ser det ut som ett ganska vanligt hus och det är också meningen. Man vill helt smälta in i miljön här. Men innanför väggarna ryms designrum, redigeringsrum, serverrum, inspelningsstudio, undervisningsrum och sovrums för 4 elever, som under 1 år här får sin mediautbildning. De kommer från olika delar av världen, bl.a. från Malaysia.

Claus Nybo, som också bor i samma fastighet, visar mig omkring i det lilla TV-huset och han är både stolt och nöjd med vad han och medarbetarna har åstadkommit under de 2 år som uppbyggnadsarbetet har tagit.

När vi tittar in i designrummet träffar jag Daniel vid datorn. Daniel flyttade med sin familj från England till Härderupshult för att jobba här med LifeStyleTV. Det säger sig självt att när de som jobbar här eller är elever kommer från olika delar av världen, så måste språket på TV-stationen vara engelska.

Intill i kontrollrummet sitter Theresa, Claus fru, och sammanställer programguide för de närmaste veckorna för utläggning på Internet.

TV-servern är imponerande även för en teknikanalfabet som jag. Härifrån sänds TV-program från masten i Sniberup via Teleservice till Köpenhamn. Med hjälp av Danmarks Radio länkas sändningarna till satelliten Thor II och därifrån, som en egen kanal, ingående i Canal

Digital's familjepaket och då är den tillgänglig för hela norra Europa.

Den här kanalen, LifeStyleTV, bygger på en grundtanke, nämligen att **Kropp, Tanke och Själ gör livet till en helhet**. På deras vackra informationsblad står bl.a. följande att läsa:

Vi erbjuder ett brett utbud av program för hela familjen. Du får inspiration från program som täcker alla aspekter av livet sett ur ett kristet perspektiv.

Programmen inkluderar bl.a. hälsa, matlagning, motion, seminarier, musik, natur, predikningar, familjerelaterade ämnen, barnprogram, intervjuer, talk shows, bibelstudier mm.

För programtablå, se www.lifestyle.se eller www.canaldigital.se

Många undrar säkert hur detta projekt kunde landa här i vår bygd? Bakgrunden är följande: För åtta år sedan köpte Claus och Theresa det lilla huset för att bo här året runt. De första åren ägnade de sig åt sitt företag, som via Internet handlar med vegetarisk mat m.m. Genom kontakter i USA (Theresa är amerikanska) blev Claus erbjuden jobb som produktionschef på ett amerikanskt TV-bolag med kristen grundsyn.

Efter ett år i USA återvände paret till sin stuga och började smida planer på en liknande TV-kanal för Norden. Ett nytt utrymme hade Claus och Theresa redan byggt med sina egna händer. Nu skulle detta inrymma deras gemensamma projekt, en TV-kanal med kristen livsstil.

Uppbyggnaden av TV-kanalen finansierades genom donationer, sponsorer och från olika kristna samfund, som här såg en möjlighet att nå ut med det kristna budskapet och livsstilen.

Under resans gång har fler personer tillkommit och tre familjer har flyttat till trakten för att ha nära till jobbet. För närvarande arbetar 4 personer heltid i TV-huset, förutom de fyra elever jag redan nämnt.

- Det är viktigt för oss och ingår i vår livsstil att bo och arbeta i en lugn, vacker och harmonisk miljö. Vi har trivts här hela tiden, så det var aldrig någon tvekan om etableringen, säger Claus.

Har du tillgång till Thor II eller Canal Digital via satellit har ju själv möjlighet att följa med på LifeStyleTV.

Här är hela det ungdomliga gänget som jobbar med **LifeStyleTV**.

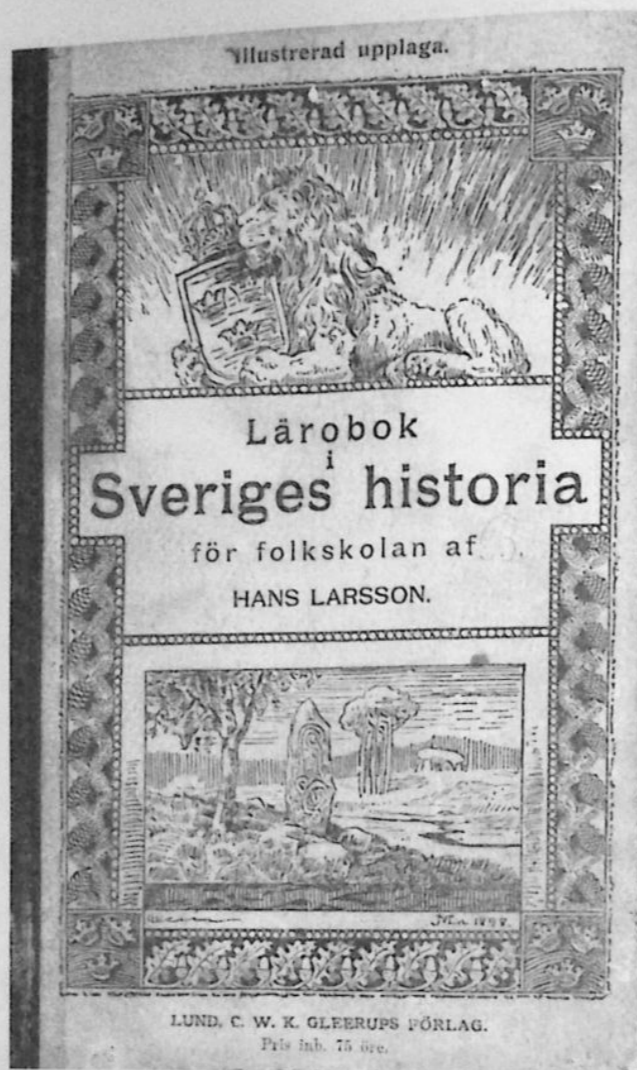
EN GAMMAL SKOLBOK BERÄTTAR

Av Sonja Mårtensson
Kristinelund, Vollsjo

När det nalkas till halva juni ringer Bertil Person och säger - Nu är det tid igen. - Då vet jag vad det innebär, ett år går så fort. När jag för 18-de året, 2006, textar diplomet åt Föreningen Skumpen har jag mer och mer intresserat mej för denna skola som jag gick i skolköket för 64 år sen. Vi hade en underbar och kunnig lärarinna som hette Ingegerd Ullvig, som var omtyckt av oss alla. Även min dotter har haft henne som skolkökslärarinna. När jag sortera, gick igenom alla gamla böcker som låg i en låda på vinden, såg jag en "Lärobok i Sveriges historia" för folkskolan af Hans Larsson från 1902 och priset på boken var 75 öre.

Forntiden till omkring 1000 år efter Kristi födelse, Vikingatiden, Sveriges första konungar, där fanns Nils Månsson i Skumparp med i boken. Då blev det mera intressant. Jag har skrivit av detta från boken:

- Bland de personer, som gjorde sig bemärkta i det politiska lifvet på Karl Johans tid, märkas särskilt de båda bonderepresentanterna Anders Danielsson (från Västergötland) och Nils Månsson i Skumparp (från Skåne). Danielsson representerade ensam ända till 27 härad. Det var nämligen den tiden, då hvarje härad hade att utse en riksdagsman, tillåtet, att flera härad valde samma person, hvilken då i bondeståndet hade en röst för hvarje härad, han representerade. På detta sätt fick Danielsson särdeles mycket att säga vid riksdagen, och han var nog den mäktigaste af de två ifrågavarande bonderepresentanterna. Nils Månsson lämpade sig ej till partihöfding. Hans förtjänst ligger mer i det intresse, han hade för folkupplysning och kultur i allmänhet. Han betecknar i detta afseende en öfvergång till en ny tid. Från första början var nämligen sen i fråga om skatter och privilegier. Att riksdagen därjämte skulle vårda landets and- under flera århundraden nog att göra med att bevara sin frihet. Annorlunda måste det kets ombud", sade han, "bör man se till, att ingens rätt lider." Nils Månsson var född på samma gång så varmt och vackert, att alla rördes därpå. Oaktat de häftiga striderna af Göta kanal och inrättandet af folkskolor.

Bland de många, som vid denna tid yrkade på bättre folkundervisning, var just Nils Månsson en af de verksammaste. Då man en gång i Stockholm ville tillstålla en fest för honom med anledning af ett tal, han vid riksdagen hållit, bad han, att man i stället måtte sammanskjuta en summa penningar, som han ville använda för ett godt ändamål. Så skedde äfven, och Nils Månsson lät för penningarna bygga en skola i sin hembygd. Men när skolhuset stod färdigt, ville socknen ej öfvertaga gåfvan, emedan man var rädd för de blifvande utgifterna, och biskopen från Lund måste slutligen komma Nils Månsson till hjälp genom att vid ett besök föreställa socknemännen, hvilket värde den erbjudna gåfvan hade. På detta sätt kom en och annan folkskola till stånd, men först 1842 blef det påbjudet, att en folkskola skulle inrättas i hvarje socken. I början byggdes dock ej allestädes skolhus, utan läraren höll skola i hemmen, än i den ena gården, än i den andra.-

Jag kan tillägga att jag i en annan skrift har läst att efter biskopens tal så svara Nils Månsson: "Min glädje är mig tack nog. Jag har blott gjort min plikt".

ÅRETS SKUMP

Årets Skump var i år två. På diplomet, som textats med konstnärlig hand av Sonja Mårtensson, står följande:

Utmärkelsen Årets Skump har 2006 tilldelats Jan och Ann-Christin Håkansson, Frenninge, för 25 års föredömligt arbete i Frenninge kyrka och kyrkogård, till gagn och prydning för Frenningebygden.

De firades på Skumpens Dag med god publikuppslutning. För underhållningen svarade "Flyttkarlarna" och Ida och Elin Johansson. Frenninge vann brännbollsturneringen.

FLYKTEN FRÅN UNGERN

Av Bertil Persson
Starrarp

I år är det 50 år sedan Ungernrevolten. Många undrar kanske vad denna revolt har för kopplingar till vår bygd? Men det finns anledning att ta upp 50-års minnet här i Hårderupsposten. Av de ca 200.000 ungrare, som flydde från sitt land efter Sovjetunionens brutala ingripande den 4 november 1956, så kom efterhand ca 8.000 till Sverige. Många var småbrukare och några av dessa familjer kom så småningom till våra trakter. Om man överhuvudtaget kan tala om någon invandrargrupp i byarna häromkring, så är det i så fall ungrarna.

Idag har vi dessutom Eva Agnesdotter vid Mölledammen, som visserligen flyttat till Starrarp långt senare, men som också har starka minnen av flykten från Ungern. Jag bad Eva berätta:

Ungern 1956 / Uppror och flykt

En flyktings berättelse av Ildiko Eva Agnesdotter

Efter andra världskriget hamnade Ungern i Sovjetunionens våld och landet styrdes med Stalins metoder. Våren 1956 tog Stalins efterträdare Nikita Chrustjov (han med skorna på bordet ni vet) avstånd från Stalins metoder. Det utlöste reformkrav över hela det kommunistiska östeuropa. Så den 23 oktober 1956 beslöt studenterna i Budapest att demonstrera för frihet. Demonstrationen resulterade i allmänt uppror över hela landet som till en början var framgångsrik, men revolten slogs ner av ryska trupper som invaderade Budapest under natten till den 4 november.

Över 200 tusen har flytt landet för att undvika repressalier. Ungernkrisen innebar för Sveriges del en av de största flyktingvågorna efter andra världskriget. 8.000 kom till Sverige som flyktingar. Speciella uttagningsdelegationer reste till lägren i bl.a. Österrike för att värva arbetskraft delvis till den svenska industrin. Några av dessa 8.000 som kom till Sverige var jag och min familj.

Här är min berättelse om vår flykt till frihet:

Min familj bestod av Mor och Far och fyra barn i åldrarna 11 – 16 år. Kvar lämnade vi mormor, som ombesörjde mycket av det praktiska efter vår flykt. Hon återförenades med oss i Malmö efter ett par år.

Vi åkte tåg från vår hemstad i södra Ungern till en liten ort nära gränsen till dåvarande Jugoslavien. Detta var i januari 1957. Gränsen till Österrike var stängd. Mina föräldrar hoppades in i det sista att vi hade kunnat stanna kvar, men både min bror som då var 16 år och min far har deltagit i upproret, så man visste vad som väntade dom om vi skulle ha stannat kvar.

Mor var mycket bestämd, skulle vi lämna landet skulle hela familjen med och så blev det. Något bagage fick vi inte ha med oss, det skulle väcka misstankar, men vi hade dubbla uppsättningar kläder på oss.

Officiellt hade far ärende till kommunhuset, vi andra i familjen var medbjudna på slaktmåltid. (Det var brukligt i Ungern att man bjöd på stek, sylta m.m. som man har gjort under dagen i samband med slakt.)

Varefter dagen framskred kändes det mer och mer nervöst och väntan till kvällen blev lång. Far var, förutom besöket i kommunhuset, ute under dagen med en vägvisare för att pejla in var gränsvakterna gick.

Så var tiden äntligen inne för vår avfärd - till fots - och vi gjorde oss beredda. Förutom vi, skulle två andra familjer ha följe med oss. Om jag minns rätt var vi 15 personer som skulle ta i under dagen var i utkanten av byn, det var inte så långt till åkrarna, men sedan kom det en remsa ingenmansland. Jag minns inte hur lång den var, kunde kanske ha varit ett par tre kilometer.

Far och jag hade följe på den väg som han och vägvisaren gick tidigare under dagen. Efter ett tag hade vi "tappat" de andra, vägvisaren kom springande efter oss, han hade ändrat

riktningen på vägen, eftersom gränsvakterna hade ändrat sina rutter. Det var väldigt nära att Far och jag hade sprungit i armarna på gränsvakterna som hade order att skjuta på flyktingar.

Det var inte utan att man fick hjärtklappning när vi förstod allvaret i vad som kunde ha hänt. När vi närmade oss gränsen lämnade vägvisaren oss, ni får klara er själva nu, sa han. Så vi traskade vidare tills någon ropade "STOJ", vilket betydde stanna på ryska! Ligg ner ropade min Mor, men själv blev hon stående.

Det visade sig att det var jugoslaviska soldater som ropade när de såg oss.

Vi blev infösta och visiterade i deras "hytt" och efter ett tag blev vi transporterade till ett flyktingläger.

Detta var som sagt i januari 1957. Vi fick stanna i Jugoslavien till november 1957 på inte mindre än 9 olika flyktingläger. Resan från Jugoslavien till Sverige var närmast ett segertåg. Röda korset hade mött upp på olika järnvägsstationer och vi fick närande soppa genom fönstren i vagnarna. Även ortsbefolkningen kom och vinkade med flaggor.

En sådan upplevelse glömmar man så klart aldrig, trots att det har gått så många år.

Jag har mycket i bagaget av upplevelser i Sverige också. Under drygt 15 år i Starrarp har det heller inte varit händelseöst. Här trivs jag verkligen och känner mig hemma bland grisar, hästar och kor.

Vår familj fotograferades av myndigheterna vid vår ankomst till Sverige.

STARRARPS BYALAG har i år haft byastämman och majgille hos åldermansparet Ingela och Ingvar Bertilsson. Till förnyat förtroende som julgransgeneral valdes Lena Åkerblom. Till ledare för brännbollslaget valdes Sven Åkerblom och till ålderman för 2007 valdes Inge Andersson

SVART SÅ SOM HATTEN

Text & musik Sven Ulatofta

BGWALTS

Tempo = 163

Med
skjor- ta så svart så som nat- ten som
byx- or- na skor- na och hat- ten På
som- mar'n hörs ton- er- na kling- a och
sju svart- kläd- da män dem fram- bring- a.
12 Kan de' va' brist på fan- ta- si
el- ler nå'n ny myt- o- lo- gi
När man bland gla- da fär- ger vra-
ka men blott dom dyst- ert black be-
ha- ga i- bland de fag- ra blom- mor
små finns ing- en en- da svart att

få så är na- tur- ens eg- na
lag- ar bin blott till vack- ra
blom- mor dra- gas. Så var- för trot- sa
liv- ets lag nej ge åt al- la
väl- be- hag Gör gla- da fär- ger
ut och in- ne då blir det
ljust och glatt li sin- net Med
skjor- ta så svart så som nat- ten som
byx- or- na skor- na och hat- ten På
som- mar'n hörs to- ner- na klin- ga och
sju svart- kläd- da män dem fram- bring- a.
små finns ing- en en- da svart att

MINNEN FRÅN 50-TALET

Av Inger Nessrot
Osby vid Hörby

1948 började jag 1:a klass i Starrarps småskola. Jag hade följt första dagen med min syster som då började i 2:e klass. Det var stort att få börja skolan och vi var många ungar som började detta år. Lärarinnan hette Alda Andersson, en stöddig dam som hade jutt sig me läraren i storskolan, Martin "Klick" Andersson. Man hade stor respekt för lärarna och även för storskolegluttarna. När jag kom i 2:e klassen så var man ju större än 1:e klickarna.

En dag så fick jag min första och enda örfil av Alda. Det var så här, att i fönsterkarmen låg brödsckalkar. De flesta ungar hade döllia tänn, så det var mallen som åts. Alda skyllde på mig att det var mina skalkar och jag sa, "Nä, vi har ente köbebrö för mor bagar säl". Pang - de sve på käften och örat. Jag hatade Alda länge efter det.

Det hände massor av grejor i skolan, men nån lusing fick jag aldrig mer.

Vi bodde nabo med Nils Eklundh, som jag hälsade på varenda dag och vi spelade kort och sjöng och så diktade Nils många visor till folk som skulle ha gille och då fick vi töser sjunga dom ingan han lämnade dom till beställaren. Sen hoppade vi ud genom fönstret så han ente skulle fånga en och hålla fast en. Han var kiven av sig.

Min farbror Gösta bodde i torpet i Hårderupshult. Jag har alltid beundrat denna plats i vår herres hage. Det var många andra som också gjorde det för hos Gösta kom det många ungdomar, som Ernstas Arne, Rundgrens Kirre och Nilsas Sven, Henni och Karin. Jag minns hur han täljde visselpipor av grenar ti pågarna. Lyckan var stor när han bjöd på himmakokt rabarbersaft och himmabagad vedebrö. Min första kulspeppenna fick jag av Gösta. Till jul bruga han ge oss pappersdockor som vi klippte ut och lekte med.

Göstas far Herman bodde hos oss i Starrarp några år. Herman var min farfar. Han bodde i Rönås innan, Paradiset kallades huset för, så när farmor Hulda dog blev han så ensam.

En dag kom min far Ragnar, Gösta och Herman på att det skulle göras vin. Alla var eld och lågor och det planerades, socker jäst russin och bär. Syrran och jag blev utskickade i skogen att plocka bär, hallon blev det. Russin köptes i affären och jäst. - Jästen ja, det gick ju inte att köpa all jästen på ett ställe. Vad skulle handlaren tro? Så vi, syrran och jag fick cykla och köpa 3 hg jäst i Bjälkhult, 3 hg jäst i Starrarps affär och fyra hg jäst hos Signe i Hårderupshults affär. Den ende som fråga "va ska ni ha så meed jäst till" var Signe i Hultet. "Mor ska бага brö och kagor för vi har aldrig köbekagor".

Med alla ingredienserna på plats skulle det stora verket ske. Stora flaskan, socker, jäst, bär. Allt hälldes i flaskan. Jag kan på min sena höst se dessa tre förväntansfulla herrar. De drömde om ett gott vin. Jag minns inte idag hur lång tid efter det började jäsa, men min himmelske skapare!

När vi kom in i salen, som vi kallade rummet för, och det blivande vinet så hade det hänt något konstigt. Där satt hallon och russin överallt i taket, på väggar och golv. Allt var klickat av diverse bär. Jag minns inte heller de tre herrarnas kommentar. Det blev aldrig något vin mer. Det hade blivit förväxling på hg och kg när det gällde jästen. Idag skrattar jag gott åt den då stora förödelsen.

Vi hjälpte mor Hildur och far Ragnar på gården i Starrarp. Halva arealen låg i Bjälkhult och halva i Starrarp, så vi var både Starrarpsbor och Bjälkhultsbor.

Vi fick aldrig pryl av mor och far. Vi hade det bra, inget överflöd, men vi hade vad vi behövde.

Emma sömmerska i Tollstorp sydde våra klänningar när vi behövde nya. Det finns massor att minnas från barndomen.

Mitt första jobb var hos Paulssons affär i Frenninge 1956. De var mycket snälla och vänliga underbar familj som heter Liljerup.

Min tid i Starrarp var alltså förbi. Sen blev det vårdarbete på sjukhus, vårdcentralen, laboratoriet och nattvak och efter 46 år i det yrket är jag pensionär.

Minnen på rim

Skolle vi ud o dånsa en bid
ja då fe vi cykla did
for de va ente vanled me bil
om än de ble en o annan mil.
Men roled hade vi alla
o alla mojlia slager vi tralla.
Po nötten i Bjälkhulta skou
konne vi gå me ro.
Där va inga tjyva o bova
bagom hårenda tova,
men lysmaskana di lyste i gräsed
ibland hörde vi väset.
Fast forr i varlden va de ett harvetes elände
när all den rälle sny anlände.
Alla fe skotta for o komma did
me milkakannan te milkabored i tid.
De va ett faselit sjå
ad skotta sny o gå på.
Nor sin de va fåred
så plötslit änrade si väred
de konne ble tö
o försvånt gjorde all snö.
De dröppa o rann ifrå tagen
o tuorna stack opp i hagen
man fe sno se ungan tagdröbed
annars ble en våd i kraven på köbed.
Våren va kommen te byn
när lärkan drillade i skyn.
Solen sken o varmde o jögen borja gala
och etter de kom en o annen svala.
Snart vi dro å voss våra håsor så klart
o udan håsor o sko fe man väldi fart
i blann så frös vi om skånken
men så länge räckte inte tänken
ad man konne ta po si igen
for ad få dra å si sen.
Och sommaren den va alltid grann
när vi konne bada i ett vannhol eller spann.

Ragnar Pers Inger på 50-talet

VÅRFEST PÅ ÅGÅRDEN

Vårfesten på Ågården går av stapeln lördagen den 10 mars kl. 18.30.

Det blir mat och dans till Casinos orkester.

Anmälan till Gertrud senast en vecka innan. Tel. 0416-30407.

Välkomna!!!

FULLSATT PÅ LOGDANSEN

Av Bertil Persson
Starrarp

Biljetterna till årets Lagnebologedans såldes slut fort, liksom tidigare år. Blandningen av rockmusik och kasedans, unga och gamla är ett framgångsrikt koncept. Därför planerar Inge och Cesse och deras medhjälpare redan för nästa sommar.

Emellertid har vi levt över tillgångarna, d.v.s räntan på Lasses för ändamålet avsatta kapital.

Det innebär bl.a. att biljettpriiset blir högre nästa år. Detta kommer förhoppningsvis inte att påverka publiktillströmningen, utan beräknas bli lika stor nästa sommar. Så därför är det viktigt att anmäla sig tidigt, gärna före midsommar för att få plats.

Lördagen den 21 juli 2007 är det dags igen och Othellos orkester är inbokade.

140 personer avnjöt mat från grillvagnen före dansen.

VIP- bordet med Karl-Agne omgiven av Anita och Klas.
Foto: Åke Engstrand

FLER BARN I BYARNA

Tillökning har denna familj i Bjälkhult fått. Mamma Linda Hultén med lilla Emilia och storsyster Fredrica. Pappa Göran var på jobbet.

Hos familjen Pedley i Härderup har det fötts en flicka som fått namnet Lara. Här ser vi dessutom pappa Daniel, mamma Antonella och storebror Elliot.

I Härderup finns ytterligare en barnfamilj som fått tillökning. Här ser vi pappa Jimmy, mamma Michelle och barnen Veronica, Isac och minst är Gabrielle.

HISTORIER UNDER KASTANJETRÄDET

Av Bengt Eriksson
Vollsjö

Från Vollsjö till Frenninge och sen i riktning Starrarp. I bilen framför oss verkar det finnas ett par nya besökare. Bilen vinglar mellan kanterna – och så tvärstopp! Föraren sticker ut huvudet genom fönstret för att inte missa de vita papperslapparna som visar den rätta vägen.

Det stämde. Framme i Starrarp svänger också bilen före oss in på den lilla vägen till Gröna-Lunds gård. Det var i somras, en lördagkväll klockan kvart i 6. Den så kallade Berättarakademin turnerade med "Historier under träd" och just den här kvällen skulle Christina Claesson och Anders Granström stå och berätta under kastanjeträdet på Gröna-Lunds gård.

Stolar och lyktor finns men filtarna plockas fram ur turnérekvisitan. Lite kyligt. Regnet hänger i luften. Vi som kommit först flyttar stolarna så långt in som möjligt under trädet. Hur många besökare? Räknar: 45-46-47 nånting. Se där några eftersläntare, cirka 50 då. Pressen är rikligt representerad av både Ystads Allehanda och Hårderupsposten.

Att Ewa Andersson och Lasse Petersson arrangerar berättarcafèer har blivit en lokal tradition. Men den här gången har det alltså kommit storfrämmande för att berätta historier. Eller snarare skrönor och rövarhistorier...

Christina Claesson och Anders Granström är proffsberättare. De får sina historier att leva och bli... njä, inte trovärdiga men underhållande. Historierna börjar eller slutar i verkligheten men kan annars ta vägen vart som helst.

Som i Anders historia om hunden som födde en valp som var större än hon själv och Christinas lika märkliga men söta, mänskliga historia om kvinnan som föddes ur ett träd och mannen som blev ett. Vårdinnan Ewa berättar det stora kastanjetrådets historia. Hon har mätt stammens omkrets. Inte 300 men trädet kan vara 150 år. Under såna här träd brukar det också bo vättar...

Men nu har det börjat regna på dem som inte skyddas av trädet. Dags att flytta in i stallet, där grillkorv, kaffe, bröd och kakor finns att köpa. Anders fortsätter nu med en hemsk historia om en barndomsväns besök... ja, i själva helvetet och Christina berättar om plånböcker (sin egen) som man tappar och andras (som man hittar).

Förresten hörde jag att Anders Granström har inskrivet i sin så kallade "rider" att var han än uppträder så ska han bjudas på snus, vilket värden Lasse gör. Gästerna får var sitt lilla vårdträd (måste vara en kastanj) i kruka som tack för besöket, medan värdparet och trädet får en fågelholk som minne av de gästande historieberättarna. Christina Claesson – van och känd trädklätterska från Malmöfestivalen – klättrar själv upp och sätter fast holken i kastanjeträdet.

Så slutar berättarkvällen. Det kan upprepas hur många gånger som helst: varje kommun borde ha ett berättarcafè!

Nej men nu höll jag ju på att glömma att vårdinnan Ewa Andersson också berättade en kort historia om Victoria Benedictsson (författarsignaturen Ernst Ahlgren), som var postmästarfru i Hörby och begick självmord på ett hotell i Köpenhamn. Inte mycket mer än så kände jag till om henne, men på berättarcafét avslöjade Ewa att innan Victoria Benedictsson kom till Hörby så bodde hon faktiskt här i trakten – närmare bestämt på Hårderupsgården.

Victoria hade visat talang för teckning och ville gå på konstskola i Stockholm, men den gamle prästen i Frenninge-Vollsjö vägrade att skriva flyttbetyg. Det kan ha varit i desperation, för att ändå kommer hemifrån, som Victoria gifte sig med 27 år äldre Christian Benedictsson, postmästaren i Hörby. Om det inte varit för prästen, sa Ewa på cafét, hade Victoria kanske blivit både konstnär och författare.

Men stämde det här? Aldrig hade jag hört att Victoria Benedictsson skulle vara, för att hårdra från min närmaste horisont, en Vollsjöförfattare. Gården, som då hette Hårderups boställe, finns kvar. Den syns från vägen mellan Frenninge och Skumparp, precis vid avtaget till Fårakroken. Allt i livet, menar jag, formar en författare och därmed författarens böcker. Så jag

åkte dit med bilen, satt där och betraktade samma landskap som Victoria. Lite fånigt kanske men också fascinerande.

Sen gick jag upp till Vollsjö bibliotek där Ewa Andersson är bibliotekarie. Och visst var det så, precis som hon sagt. I ett äldre nummer av Hårderupsposten (18/1988, om ni vill leta reda på det och läsa) finns artikeln "Victorias framtidsdrömmar krossades i Hårderup", författad av Ewa. Hennes artikel byggde i sin tur på några uppgifter i en bok av Margareta Sjögren, "Rep utan knutar" med undertiteln "Victoria Benedictsson – en levnadsteckning" (1979).

Hon föddes 1855, hette Bruzelius som ogift och levde sina yngsta år på gården Charlottenberg vid Fru Alstad. Men pappan, Thure Bruzelius, tvingades sälja. Några mindre hemman köptes och såldes de också. Därefter flyttade familjen till en äldre dotter, Margareta Ekström, som gift sig och var mer välbeställd. Det var därför som Victoria, 15 år, kom till Hårderup.

Levnadsteckningen är hemsk, för hennes liv var svårt. Föräldrarna undvek varann. Pappa ville inte ha en dotter utan en son. Och när han äntligen ändrat sig och skulle låta henne resa till Stockholm, då sa alltså prästen nej. Sitt äktenskap verkar den 21-åriga Victoria ha ångrat redan vid bröllopet. Knappt 17 år senare, den 23 juli 1888, tog Victoria Benedictsson livet av sig.

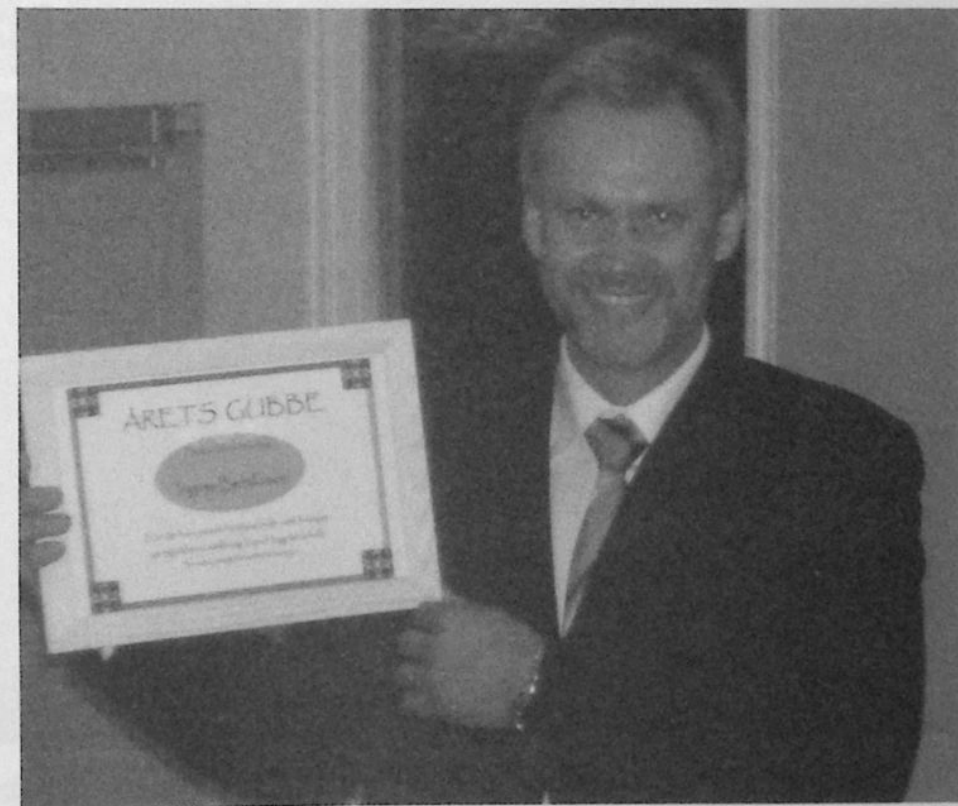
Läs henne! Det har jag – äntligen, för det var på tiden – börjat göra. På nätadressen www.omnibus.se/eBoklagret finns t ex novellsamlingarna "Från Skåne" (1884) och "Folkliv och småberättelser" (1887) för gratis nedladdning och läsning. Ett flertal böcker av Ahlgren/Benedictsson finns också på närmsta bibliotek, alltså Vollsjöfilialen.

Oj, så bra hon skrev! Så personligt och modernt. Så beskt och argt.

ÅRETS GUBBE !

"Årets Gubbe" har tilldelats jordgubbsodlaren Ingvar Bertilsson, Starrarps Gård.

Diplomet delades ut vid hans 50-årsfest på Bjärsjölagårds slott den 23 september.

Försäljningsställen för Hårderupsposten: Sune Sörenssons Bil, Frenninge Trädgård, Vollsjö Färg och Spelhörna, Bengt i Östraby, Isgrens Livs Önnköp, Ringsjöbygdens Bokhandel, Hörby och Anders Färg, Sjöbo. **Adress till Hårderupsposten:** Starrarp 7, 270 33 Vollsjö. 0415-42116.

MARIA GER NYTT LIV OCH LJUS I DIKTARHEMMET

Av Bertil Persson
Starrarp

Den smala vägen in mot bygdepoeten Nils Eklundhs forna hem i Bjälkhult slingrar sig behagligt genom ett ännu sensommargrönt underbart höstlandskap. Här är bara för vackert för att färdas med bil. Jag ställer den ute vid landsvägen och går till fots när jag för första gången är på väg att besöka Maria Gröhn som sen drygt ett år bor i den gamle poetens gård. Väl framme ser jag till min glädje att den gamle "gadeporten" är kvar där jag passerar s.a.s. tvärs genom stallen och in på gårdsplanen. Där finns rofylldheten kvar och allt är sig likt sen sist jag var där. Ytterdörren på samma ställe som på Eklundhs tid. Jag knackar på och välkomnas av Maria medan katten först måste göra en noggrann lukttest innan den släpper in mig.

Jag konstaterar genast att här har hänt mycket inomhus och under vår rundtur i huset ser jag hur Maria på ett föredömligt sätt tagit tillvara den gamla atmosfären. På mycket kort tid har hon skapat ett hem som uppfyller moderna krav och samtidigt lyckats bevara de kulturhistoriska värdena. Vid valet av byggnadsmaterial, uppvärmning och VA-installationer har Maria tagit hänsyn till både miljö och kultur. Ett både gammaldags och modernt hem har det blivit. Och ljuset har kommit in. Det ljus som Nils Eklundh i hela sitt liv besjög och längtade efter vid fotogenlampans sken under många, långa vinterkvällar.

Det dröjer inte länge förrän jag inser att här har jag en ny medarbetare till Hårderupsposten vars kreativitet går långt utöver det vanliga. För utom att kunna snickra, mura, måla, så har Maria kunskaper inom konst, teater, måleri och inte minst författarskap. Både att skriva dra förrän efter köpet fick reda på att det kallades "poetahuset". Det var istället gården och dess omgivning, som gjorde att hon bestämde sig på en gång.

Vem är då Maria? Denna kvinna med en sådan lust och energi.

Jo, Maria växte upp i närheten av Sandhammaren. I slakten dominerade läraryrket, något som Maria på något sätt alltid försökt slingra sig runt om dock inte helt, eftersom hon en tid arbetade som lärare på folkhögskola. Med i generna fanns också intresse för konst, musik, teater och litteratur och inom dessa områden har Maria fått utlopp för sin kreativitet.

Första födkroken blev dock mentalskötartutbildning i mellansverige. Så blev hon också ombedd att hjälpa en teatergrupp med bl.a. dekormåleri, för måleri var tidigt ett stort intresse. Så blev det teater och regiutbildning och då kände Maria att hon kommit rätt. Regissör blev hennes yrke i 20 år. Att vara regissör i mindre teatergrupper innebär också många andra arbetsuppgifter för att kunna hålla kostnader nere och få allt att fungera. Inte minst skrev Maria ofta manuskripten själv. Det blev mycket barn- och ungdomsteater under de åren tillsammans med sin dåvarande man. De sista tio åren utanför Ystad.

Tills en trafikolycka med nackskada som följt till slut satte stopp för teaterlivet.

Numera arbetar Maria som utbildad samtalsterapeut och med gestaltande konfliktlösning och därigenom finns teatern fortfarande med som en arbetsmetod.

Under vårt samtal berättar Maria dessutom att hon sysslat med folkmusik och skriver egna sångtexter och minnsann skriver Maria också en och annan hyllningsdikt på beställning, liksom hennes farfar gjorde och liksom Nils Eklundh på sin tid gjorde många just här i Bjälkhult.

Så visst har Maria hamnat helt rätt här i Bjälkhult. Och eftersom Nils Eklundhs gård under många år delvis fått förfalla, så passar det dessutom bra att Maria är förtrogen både med hammare, murslev och pensel. Resultatet har inte låtit vänta på sig. Ljuset och värmen har åter fyllt huset.

Maria har skrivit två artiklar till årets Hårderupspost som följer här men innan dess vill jag gärna ta med ett par av Marias dikter, hämtad ur hennes diktsamling **Naturkraft**:

Vid förstukvisten
upphör tilltalet
Det gröna viskandet
når inte uppför trappan
En annan värld vidtar där

Ändå kan man
varma sommarkvällar höra
en Pelargonias stilla längtan
när den prövande lägger sina blad mot
fönsterglasets för att ett ögonblick
nudda en flik av Kaprifol

Frosten lindar landskapet i ljus

De vindpinade som ännu står
avundas de liggande

Ett närgånget solljus
avslöjar färskas brottytor

Grenar som slagits till marken
viskar om nattens kamp

MIDSOMMAR FÖRR I VÄRLDEN

Av Maria Gröhn,
Bjälkhult

I förkristen tid var midsommarfirandet kopplat till solen.

Den dag solen vände, var i detta samhälle där man var så beroende av ljuset för odling och hantverk, förknippat med oro.

På olika sätt försökte man beveka ljuset att stanna kvar: Man tände midsommareldar, som skulle hjälpa solen att lysa och man försökte på olika sätt – med det som vi idag kallar troll- dom- att beveka ljusets krafter och fördriva mörkrets.

Hela Shakespeares En midsommarnattsdröm handlar om detta.

Eftersom ljuset vände denna dag, såg man det som att mörkret vann. Därför var också midsommarnatten -i den tidens tro- en natt för trolltyg och annat oknytt, för alla mörka krafter.

Midsommarnatten var helt enkelt magisk – den natt när det onda och det goda hade drag- kamp.

Då kunde också allt hända – både ont och gott.

Då kunde man drömma om sin tillkommande, man kunde läka sina sår genom att rulla sig naken i midsommarbygg, man kunde bota vårtor genom att krypa genom en ihålig stam och det var den bästa natten på året för att plocka läkeväxter till olika dekokter och salvor, och för att dricka källa, men det var också en farlig natt.

Denna natt visade sig trollen, vättarna, Skogsrått "skausnudan" på skånska, Vaner, Alver, Näcken och andra naturväsen som det gällde att hålla sig väl med eller besvärja för att hålla borta.

I fornnordisk tid trodde man att tecken hade stor makt. Var något väl nedskrivet, var det sant – och så förhåller vi oss kanske än idag till skvallerpressen?

Man ristade i sten, i järn och i trä eller också tog man en sotig pinne och ristade på sig själv.

Det fanns formler för allt: beskydd, fruktbarhet, god växtlighet, läkande och helande.

Idag har midsommareldarna förpassats till Valborgsfirandet och ersatts av traditionen att resa majstänger – en sed som nådde Sverige först på 1500-talet.

Denna tradition har i sin tur glidit från första Maj till midsommar.

Tidigare var Majfirandet slutet på den tunga perioden att bearbeta jorden och beså den.

Varje by firade därför sådden och fruktbarheten med att välja en Majgreve och en Majgrevinna och rida "Maj i by". Majgreven smyckades med två blomsterkransar och red – med sin Majgrevinna i täten genom byn följd av spelemän och bybor som bar korgar med mat och dryck.

Den fest som följde därpå liknar mycket vår midsommarfest, med god mat, dans och brännvin. Den ridande Majgreven kan ju också nästan ses som en ridande Majstång med sina två lövade kransar.

Även den lövade stängen användes för att beveka makterna och få bättre skörd. Av samma anledning lövade man inte bara sin stång utan också sin förstukvist.

När Sverige kristnades försökte man aktivt från kyrkans håll att utrota alla dessa traditioner.

Idag finns bara lite rester kvar: Vi reser vår majstång och äter vår sill utan att riktigt veta varför, men ibland riktigt vackra midsommarkvällar kan vi kanske ana att något prasslar bakom knuten och att något rör sig i syrenbersån?

Så var aldrig för säker. Riktigt utrotade är de kanske inte än....

BILDER FRÅN MARIAS MIDSOMMARFEST I BJÄLKHULT

Dukat för midsommarfest

Maria och Mattias underhåller med
sång och musik

När natten är som ljusast

Musik: Gordon Lightfoot
Text: Maria Gröhn

När natten är som ljusast
och dagen somnat till
Då kommer de emot oss
fast vi kanske inte vill.

Det viner ifrån skogen
Det viskar ifrån mon
Nu närmar sig en trogen
osynlig formation.

De små där under jorden
De luftiga i skyn
De sitter under borden
De väller upp ur dyn

När natten är som ljusast
då solen ej går ner
Den natten är vi många
Många flera än vi ser

Då tisslar varje buske
Då tasslar varje sten
av Huldror, Troll och Oknytt
och en och annan Fe.

De kommer för att leka
De kan inte sitta still
De får dig, utan tvekan
göra det du hemligt vill.

Så hör du nån som skrattar
där bortom sten och stam
så kanske att du fattar
vem som leker med din man?

Och hör du nån som fnittrar
där bakom grannens häck
Kan det va din fru som kvittrar
när hon leker med en Näck.

En natt står tiden stilla
En natt tar livet paus
Vår dåtid och vår framtid
är bjudna på kalas.

I natt står livet stilla
I natt tar livet paus
Vår dåtid och vår framtid
är bjudna på kalas

ALLA HUS BEHÖVER BLI ÄLSKADE

Av Maria Gröhn
Bjälkhult

Våren 2004 när jag precis köpt hus i Bjälkhult, pendlar jag regelbundet från Hammenhög på Österlen för att övervaka renoveringen. Varje gång jag kör den långa vägen från Österlen passerar jag en korsvirkeslänga i Starrarpskorset.

Eftersom jag har öga för gamla hus, ser jag att här står ett hus och sörjer att ingen bryr sig om det.

Eftersom huset har plast för fönstren tänker jag att någon nog är på gång med en - hoppas jag - varsam renovering, men känslan av att huset är övergivet och oälskat biter sig fast.

När jag ett år senare flyttar till Bjälkhult, står huset kvar i samma skick.

Huset har vackra proportioner och en uppvuxen trädgård och jag tänker att om ingen tar hand om det snart, måste jag göra det.

Men jag har ju just köpt ett renoveringsobjekt och jag är inte längre i min fulla kraft på grund av en nackskada som en buss åsamkat mig för en del år sedan.

Dock lämnar huset mig ingen ro. Jag stannar ofta och tittar på det.

Ser att bjälkarna i korsvirket är av ek och förstår att det har gamla anor.

Så en dag är min yngsta bror Mattias på besök. Han blir - precis som jag - förtjust i trakten och säger att jag gärna får leta hus till honom här omkring.

Men det måste vara billigt eftersom hans enda kapital är två skickliga hantverkshänder.

Jag söker lite på internet och hittar huset i Starrarp!!

Nu blir det bråda dagar. Mattias som jobbar som fönsterrenoverare utanför Ystad har svårt att komma loss på dagtid, så jag genomför mäklar- och låneförhandlingar åt honom och står så en dag med originalhandlingar från 1700-talet på Tregubbauset i Starrarp i man hand - och ett köpebrev förstås.

Många hus har jag köpt och renoverat i mitt liv, men några så gamla originalhandligar har jag aldrig sett!

Jag känner vördnad, tidens vingslag och ett väldigt ansvar.

Mattias känner likadant och vi använder många helger till att planera och projektera.

Nu är ju Mattias helt självgående när det gäller husrenovering. Han har också renoverat några stycken och arbetat både som snickare, murare och kakelsättare.

Men det är givande för två husrenoveringsfantaster att bolla idéer och prova olika lösningar i tanken.

Sedan börjar det praktiska arbetet och Mattias är nu i den värsta fasen: när man river ut och gräver hål och står till knäna i cement och sliter, sliter, sliter.

Men, men det kommer andra tider och redan till våren ska huset se ut på ett helt annat sätt.

Då ska jag dessutom hjälpa honom att få fason på trädgården så att Tregubbauset kan bli en prydnad för trakten igen.

OM GÅRDEN VID VÄGENS SLUT

Av svärsonen Klas Persson
Eskilstuna

Enock Persson, "Hårderupsklanens" patriark, 91 år, har stilla och lugnt somnat in. Det är väl det bästa, troligen mest smärtfria slutet på livet. Men för många av hans "ättelägg" kom beskedet om hans död ändå som en chock och ångestfylld upplevelse.

Han själv och hustrun Irene, sprungna ur små jordbruksnära förhållanden, levde som många andra, som barn av sin tid. Med successiv anpassning till moderniteter. Otvivelaktigt drar man med sig sin barndoms-, ungdom- och vuxenperiod i sitt fortsatta liv. Eggelstad och Klasaröd var deras hemorter. Erfarenheterna av hårt arbete i småskaliga jordbruk präglade deras barndoms upplevelser. Den erfarenheten har båda fört med sig. Till en början i föräldrarnas miljöer. Med minnen från förfädernas ibland bistra, men även ljusa liv och leverne.

Efter en "övergångstid" i Sjöbos Grimstofta, då Enock som hantlangare till byggmästare Lönnmarker fick nog av att vara underordnad och slita ont. Enock ville bli sin egen. De andra i familjen visste inte så mycket om det, utan tyckte de hade det bra. Hans beslut om uppbrott blev därför smärtsamt för hustrun och barnen.

Efter mycket slit och fortsatt familjetillväxt köpte de därför (1948), efter dåtidens mått, ett lite större jordbruk, Hårderup 3:9. Cirka 32 tunnland. Där stannade de. Inklusivt vad som gjordes dessförinnan blev det sju barn och successiv modernisering av hem och jordbruk i den takt som de själva med växande insikter och möjligheter företog sig. Med åren började barnen skynda på utvecklingstakten. De växte upp och fick se, först på "nära håll" och senare "på längre håll" hur andra levde sina liv. Enock var rätt nöjd med det som var. Inte behövde man kosta på sig så mycket. Pengar var en ständig källa till diskussioner. Mjölkpengarna, äggförsäljningen i lantaffären, en såld ko och kalv då och då, liksom smågrisar och enstaka slaktgrisar, gav några kronor till hushållet. Nu år 2006 kan Enock och Irene ses som exempel på hur framtidens hushåll kan gestaltas. Att inte konsumera mer än som behövs för det vidare livet. Exempelvis behövdes ingen bil.

Vatten och avlopp genom väggen fick det bli, det var ju inte så dumt. Rätt bra var det med självbindaren. Hästen var ju bra, men traktorn, den var kanske bättre. Det fick bli så. Elpumpen, söder om husen nere i brunnen, för att slippa hinka upp vatten till djuren, det var ju ett onödigt lyx, men om man blev gammal och orkeslös, så var det kanske bra! Skördetröskan med volkswagenmotorn kostade många kronor. Men den bidrog till lyckokänslor och något lägre grovarbete. Liksom andra moderniserade jordbruksredskap. Chansen att nedmontera häststallet vid gästgivaregården i Sjöbo fick och tog Enock. Återuppförandet av byggnadsmaterialet i Hårderup gav positiva tankar om framtiden. Spannmålen på vinden i boningshuset undanröjdes och lades framöver på vinden i "gästgivar-uthuset". Hönsen kunde lämna ko- och svinstallet till förmån för mer plats till fler djur.

Bära in ved till spisarna var dittills det enda möjliga, men oljan blev så billig att det hårda arbetet i skogen, fälla skog, dra hem trädstockarna, såga, hugga, torka och stapla uppfattades som otidsenligt. Tidsbesparingen blev uppenbar. Det blev oljeeldning, med panna och tank i källaren. Baxandet ner i källaren kostade Tommy en smärtsam upplevelse och en bruten arm.

Frysboxen har fungerat oklanderligt i 50 år. Irene blev efter kursen specialist på hur man djupfryser och döttrarna har fört med sig kunskaperna. Enocks parkeringsplats på kvällarna blev framför TVn. Från tidigt. Korsorden på dagtiden blev den gemensamma nämnaren. Med åren försämrades hörseln. Ljudnivån höjdes mer och mer. I takt med detta ägnade hustrun sig därför i ökad omfattning, utöver de sedvanliga hushållsbestyren, åt att sy och åt intressen, för att bättre förstå den utveckling som skedde utanför gårdens sedvanliga gång. De senaste 25 åren har tiden stått stilla på gården. De tio första pensionärsåren gjordes allvar av gamla resdrömmar och sen har Enock och Irene ägnat sig åt att hålla hemmet öppet för den allt större skaran av barn, barnbarn och barnbarnsbarn.

SPRÅKFÖRBISTRING

Av Knut Thulin
Ödåkra

Unga öron är i många fall inte mogna att förstå vad äldre personer pratar om, men även andra kan ha svårt att förstå ibland.

Jag har börjat skolan 1932. Några år senare får jag en ny lekkamrat, att hon är en flicka gör ingenting. Hennes föräldrar har köpt hus och jord i mina hemtrakter. Mycket av det gamla skall bort och nytt byggas. Pappan är till yrket både jägare och kan dressera hundar samt har stor erfarenhet av att föda upp både fasan- och raphönskycklingar. Han har danskt påbrå, är gift med en flicka från Sörmland. Familjen har bott några år i Skåne på olika platser. Nu tror de sig ha funnit platsen där de också kan skapa sig en framtid.

Det är en vanlig morgon full av sol och sommar, jag och min nya lekkamrat sitter och leker i hennes trädgård som också väntar på förändringar.

Familjen orkar inte själv med allt arbete av att hundar skall rastas, fasan- och raphönskycklingar skall ha sin mat och tillsyn. För den skull har de anställt en elev över sommaren.

En äldre grannamma kommer traskande med sin lie på axeln och en stor säck med gräs från åker och vägrener. Hon måste göra så för att hennes ko skall få tillräckligt med foder. Hon stannar till och pratar med jägaren och hans fru. Alltid hade hon något att förtälja. Av någon hade hon fått veta att jägarfamiljen skulle anställa en elev för sommaren. För den skull undrade hon om familjen också skulle kosterera eleven (gammalt uttryck för den som ger mat och husrum åt någon). Frun gick in och jägaren hade svårt att ge svar på gummans fråga. Båda hade uppfattat den som att för att få ha en elev måste man också se till att han blev kastrerad.

Det kan tyckas som löjets skimmer över det hela, men så var det nog inte. En granne förklara vad ordet "kosterera" betydde. Först då kom det förlösande skrattet.

Vi två barn öste blöt sand i våra formar som om ingenting hade hänt. Vi hade våra problem och de äldre fick ha sina.

ADVENTSTID

Blygt brinner första ljuset
i mörk november dag och natt
till helg det pyntas i huset
första advent, himmelska skatt.

Vi gå in i väntandets tid
snart fyra ljusen brinna
med budskap om fred och frid
må vi alla det besinna.

Låt lågorna få lysa
i värld full av hat
många stå där och frysa
i kö, lång, utan mat.

Något kan vi alla ge
för tänk, Han gav allt
åter få ett barn att le
livet blir mindre kallt.

Knut Thulin

Av Bertil Persson
Starrarp

MIDSOMMAR OCH MUSIKFEST I HÅRDERUPSHULT

Midsommarafton bjöd i år på strålande väder och därför kunde "Himmelaget" och "Snus På Tummen" spela upp till dans på sedvanligt sätt. Publiken kom även om den till antalet minskat en del under de senaste 10 åren. Så det finns plats för fler från när och fjärran. De flesta gör som så, att de först äter sill och pantoffler hemma och sedan åker de till Hultet för att dansa. En fin tradition som vi ska samlas kring i många år framåt också.

Jonna och Maja var med och klädde midsommarstången i Hultet.
Deras mammor, Inger och Ingela, hjälpte till.

Musikfesten, ett par veckor senare, började visserligen med lite regn, men senare på eftermiddagen kom det fina vädret och en stor publik. Programmet var mer än fullt och det är ju glädjande att så många vill vara med. Lite traditionell dans hann vi också med innan ungdomarna tog över till in på natten.

Tack till alla Er som på många olika sätt gjorde Musikfesten möjlig! Vi gör väl om succén nästa år eller hur?

Nu kommer jag att räkna upp alla som medverkade på scenerna och det var många. Hoppas ingen saknas.

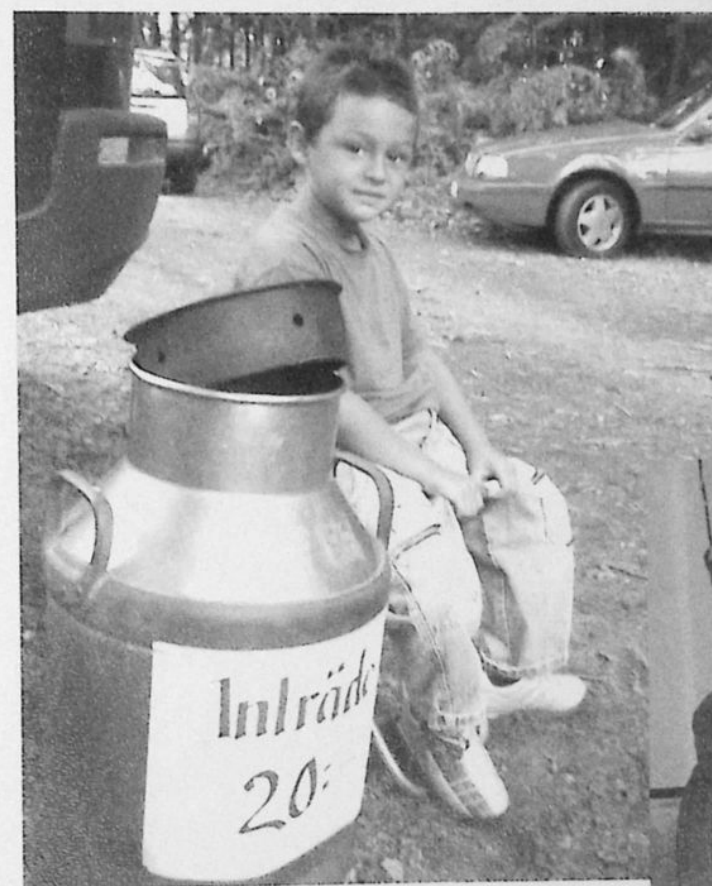
De som höll i trådarna (bokstavligen) var Göran Lassing, Nils Ove Persson och programledaren Sven Ulatofta. Medverkande med sång och musik var:

Player One, som bestod av Martin Frick, Pontus Åkerblom, Daniel Persson, Paul Andersson, Malena Persson, Jimmy Ferhm och specielle gästgitaristen Ingemar Nilsson. - **Öveds-gänget** med Göran Lassing, Lollo och Anders Löfberg, Alf Nilsson, Margareta och Urban Ringheim. - **Fire Ice** med Henrik Andersson, Joakim Birgersson, Emil Hansson, David Junker och Robert Svärd. - **Christina Engborg Persson** och Mats Mårtensson. - **MaLaDa** med Malin Sahlé, Laura Ekblad och Dan Pålsson. - **Olle Olsson**. - **Möllespelarna** med Henric Falkenberg, Bertil Olsson, Ann-Marie Svensson, Monica Carls-son, Yvonne Olsson och Bengt Andersson. - **Flyttkarlarna** med Rolf Perleij, Thomas Carls-Max Tellving. - **Cantores Laetitia** med Eva-Karin Oldén, Sandra Persson, Karin Anders-son och accomp. av Nils-Ove Persson. - **Hallströms Trio** med Sven Hallström, Leif-Arne

Larsson och Rolf Mauritsson. - **Seniorkören** med Malte Nilsson, Margit Sjörén, Adele Nilsson, Nils-Erik Nilsson, Gudrun Nelson, John-Ivar Persson, Vivi-Anne Nilsson, Tyra Rosberg, Maj-Britt Åkerblom, Asta Jönsson, Ann-Marie Hansson, Astrid Andersson, Rut Persson och accomp. av Nils-Ove Persson. - **Toner från Frenninge** av Sven Ulatofta och Nils-Ove Persson. - **Birgitta och Emil Åkerblom**. - **Mikael Wernström**. - **Trallgökarna** Nils-Börje och Gunborg Andersson. - **Staffan Percy** och Mikael Wernström. - **Hörbygänget** med Erik Nilsson, Susanne Lantz Svensson, Nils-Olof Nilsson, Lars Eriksson och Henric Falkenberg. - **Anders Malmkvist** och Ann-Christin Andersson. - **Bengt och Marie Ingvarsson**. - **Kjell-Åke och Nils-Ove Persson**. - **Elinore Nilsson, Sebastian, Rebecka och Lars Pålsson**.

Sammanlagt kunde vi njuta av inte mindre än 73 musiker och sångare på de två scenerna på årets Musikfest i Hårderupshult. Fantastiskt!!!

Nästa Musikfest blir lördagen 14 juli 2007. Dessförinnan sedvanlig dans Midsommarafton

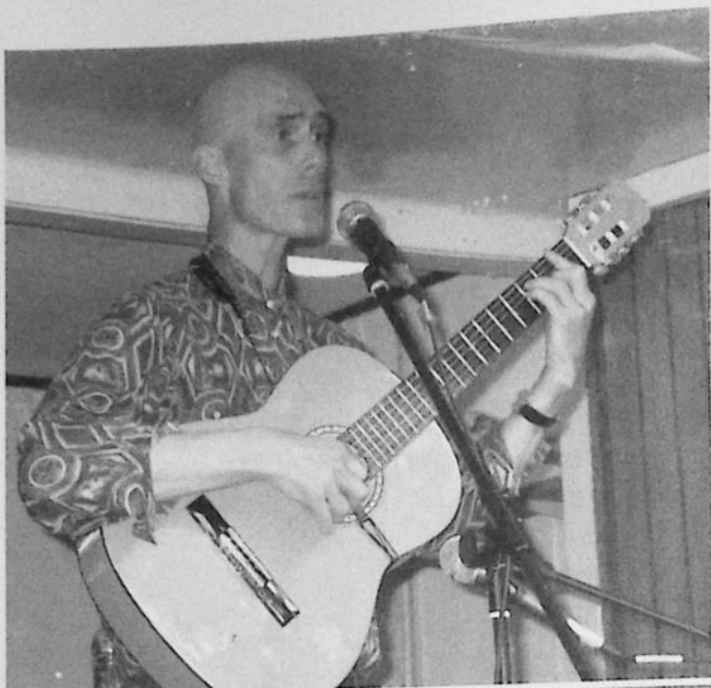

Timothy vaktar mjölkkanan med inträderna till Musikfesten
Foto: Mormor Ewa Andersson

Välkände trubaduren Staffan Percy
sjöng egna låtar och underhöll
med historier om livet.

Foto: Rolf Mauritsson.

Trubaduren Mikael Wernström från Vallarum/Stockholm visade prov på sin breda repertoar.

Foto: Rolf Mauritsson.

Seniorkören från Vollsjo sjöng glada, kända melodier.

Foto: Rolf Mauritsson.

Olle Olsson, 89 år, från Vallarum gjorde ett bejublat framträdande med visor som han hört och lärt under sin ungdom.

Foto: Rolf Mauritsson.

